

disse Onder, saa store de end kunde være, ser jeg ikke, at en By, der er befæstet, har mindste Udfigt til at gaa fri for, naar den bliver indtagen ved Beleiring. Den maa ganske vist bære sin Indfarteringsbyrde, og der vil ganske vist i den udskrives Krigsskat eller Brandstat, hvorledes man nu pleier at betegne dette Begreb; men den befæstede By har foruden disse Ulemper, som den altsaa deler med den aabne By, endnu den at bære, som bestaar i at være udsat for den fjendtlige Ild og for dens Virkning. At den Lidelse, som derved kan forarsages Byen, kan være overordentlig stor, behøver jeg ikke nærmere at sige eller udvikle. Jeg vender tilbage den Ytring af det ærede Medlem fra Randers (N. P. Jensen), som jeg citerede, at det aabne Kjøbenhavn vilde lide mere ved en fjendtlig Besættelse end det befæstede. Jeg tror ikke, at denne Ytring kan staa sin Prøve. Nei, saa er jeg meget mere tilbøjelig til at tro, at den høitærede Krigsminister i Modsetning dertil har fuldstændig Ret, naar han i sit oftere af mig betegnede Foredrag udtalte, at det vilde være en stor Ulykke for Kjøbenhavn at blive befæstet. Det var saaledes, at den høitærede Krigsministers Ord lød. Han siger Sp. 275: „Hvor stor en Ulykke det end vilde være for Kjøbenhavn, saa maa al Modstand mod Befæstningen af den overvindes.“ Det tror jeg er rigtig set fra enhver Side for Kjøbenhavns Bedkommende, at det vilde være en Ulykke for Kjøbenhavn og maatte betegnes som en Ulykke for Kjøbenhavn at blive befæstet. Det ligger jo ikke længere Tid tilbage, end at vi alle kunne erindre det, at Kjøbenhavn var en Fæstning, og hvor stort et Tryk, det lagde paa Kjøbenhavns Udvikling og Opblomstring, at den var en Fæstning, det have vi senere ogsaa alle haft Leilighed til at se. Vi ville mindes, hvorledes Forholdet ved Kjøbenhavns Fæstningsporte dengang var, at det var saaledes, at det var umuligt for Vogne at mødes i disse Porte, og at desforuden alle Fodgængere maatte passere derigjennem. Med en saa snever Passage, som var nødvendig, netop fordi Kjøbenhavn var en Fæstning, var det en Selsøjlge, at den Opblomstring af Kjøbenhavn, som vi efter den Tid have set, maatte være en Umulighed. Man behøver kun nu at lægge Mærke til den Passage, som finder Sted f. Ex. igjennem Kjøbenhavns Vesterport og Nørreport for at overbevise sig om, at en saadan Passage var en komplet Umulighed, saalænge Kjøbenhavn var en Fæstning, og det er til Muligheden af denne Passage, til at den er bleven aabnet, at denne Opblomstring af Kjøbenhavns Forstæder saavel paa Vest siden som paa Nord siden har knyttet sig. Det, at Kjøbenhavn ikke længere vedblev at være en Fæstning, er det, som har gjort dens Opblomstring og den stærke Bebyggelse mulig. Blev Kjøbenhavn atter en Fæstning, ved jeg ikke, hvorfra man kunde hente nogen Begrundelse for en modsat Anskuelse af den, at

der igjen vilde blive lagt lignende Baand og Indskrænkninger paa Kjøbenhavns Opblomstring eller paa dens fremtidige Udvikling som den, som vi tidligere have kjendt, og hvis Frugter vi have set, ligesom vi have set Frugterne af deres Vortfalden. Fremdeles er det jo ogsaa altid en Ulykke, som den meget ærede Krigsminister rigtig betegnede, at blive udsat for den fjendtlige Ilds Oelæggelser. Den høitærede Krigsminister sagde ved den Leilighed: „Ulykelig den Del af Landet, som ikke bliver Kampens Skueplads“. Indretter man sig saaledes, at Kjøbenhavn maa blive Kampens Skueplads, — og Alt stiles paa, at den skal blive det tilsidst idetmindste, — er det ogsaa efter min Opfattelse jo ganske vist en Ulykke. Et andet Spørgsmaal, som den høitærede Minister ved samme Leilighed berørte, er, om Kjøbenhavnerne ville vise saa megen Fædrelandskjærlighed, at de med Laalmodighed ville finde sig i det Uundgaaelige. Det være langt fra mig at betvivle Kjøbenhavnernes Fædrelandskjærlighed, ligesaa lidt som andre Statsborgeres Fædrelandskjærlighed. Men et andet Spørgsmaal bliver det, om det bliver nødvendigt at sætte denne Fædrelandskjærlighed paa den Prøve, som her forlanges. Men dersom — og det mener jeg, at den høitærede Minister har havt Ret i — det saaledes maa betegnes som en Ulykke for Kjøbenhavn at blive befæstet, saa kunde man gaa et Skridt videre og spørge, om det ikke ogsaa vilde være en Ulykke for det øvrige Land. Det forekommer mig, at man ved at gjøre Kjøbenhavn til Centralpunkt for Forsvaret, endstjændt man erkjender, at Kjøbenhavn paa mange Maader frembyder Forhold, der ikke ere heldige herfor, udsætter sig for at skabe et særligt saarligt Punkt paa en saadan Maade, at et tilstrækkeligt Saar, tilspøjet netop paa dette Punkt, med det Samme bliver afgjørende for det hele Land. Dersom det forholder sig saaledes, som Motiverne gaa ud fra, og som den høitærede Krigsminister i sit Foredrag gik ud fra, at med Kjøbenhavn falder Alt, eller som det ærede Medlem for Randers (N. P. Jensen) udtrykte sig „tages Kjøbenhavn, er Alting lammet“, saa maatte der deri ligge en Opfordring til at undersøge, om det dog ikke var muligt at indrette sig paa en saadan Maade, at man undgik at have et saa saarligt, saarligt Punkt, som, naar det blev taget, ville medføre, at al Modstand overalt i hele Landet derved blev lammet. Det er dette Spørgsmaal, som jeg tidligere i mit Foredrag omtalte, at jeg kunde ønsket underkastet fra alle Sider en langt mere indgaaende og nøiagtig Drøftelse end den korte Berøring, der har fundet Sted i de Motiver, hvormed det fremlagte Lovforslag er ledsaget. Vilde man et Dieblit tænke sig, at de militære Etablisement r og andre Ting, som gjøre Kjøbenhavn saa vigtig, flyttede derfra et Steds hen, hvor de bedre kunde forsvares, vilde man